



# **KONCEPCE ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVY A OSVĚTY LIBERECKÉHO KRAJE**

2021-2030

# ZPRACOVATELSKÝ TÝM

*RNDr. Blažena Hušková*  
*facilitátorka procesu zpracování*

*Ing. Aleš Kočí*  
*Zoo Liberec – SEV DIVIZNA*

*Ing. Tomáš Komrzý*  
*odbor životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Libereckého kraje*

*Ing. Martin Modrý, Ph.D.*  
*Středisko ekologické výchovy Libereckého kraje, příspěvková organizace*

*Ing. Tereza Pokorná*  
*odbor životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Libereckého kraje*

# OBSAH



Foto: Radomír Studený, KÚLK

---

## 04

SEZNAM ZKRATEK

---

## 05

ÚVOD

---

## 06

PROCES ZPRACOVÁNÍ

---

## 07

ANALYTICKÁ ČÁST

- 08 Poskytovatelé EVVO
  - 15 EVVO v koncepčních dokumentech pro LK
  - 16 SWOT analýza
- 

## 18

NÁVRHOVÁ ČÁST

- 19 Vize
  - 20 Cílové skupiny
  - 22 Strategické směry
  - 24 Obsahové cíle a témata
  - 26 Strategické oblasti, cíle a opatření
  - 31 Indikátory
- 

## 34

PŘEHLED ZDROJŮ  
PRO REALIZACI EVVO

# SEZNAM ZKRATEK

<b>Asociace TOM</b>	Asociace turistických oddílů mládeže
<b>ČSOP</b>	Český svaz ochránců přírody
<b>DDM</b>	Dům dětí a mládeže
<b>DVPP</b>	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
<b>EP</b>	Environmentální poradenství
<b>EVVO</b>	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
<b>CHKO</b>	Chráněná krajinná oblast
<b>KEVVOLK 2021+</b>	Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Libereckého kraje 2021–2030
<b>KÚLK</b>	Krajský úřad Libereckého kraje
<b>LK</b>	Liberecký kraj
<b>LMŠ</b>	Lesní mateřská škola
<b>MAP</b>	Místní akční plán rozvoje vzdělávání
<b>MOP</b>	Mladí ochránci přírody
<b>MRKEV</b>	Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy
<b>MŠ</b>	Mateřská škola
<b>MŠMT</b>	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
<b>MŽP</b>	Ministerstvo životního prostředí
<b>NNO</b>	Nevládní nezisková organizace
<b>OPJAK</b>	Operační program Jan Amos Komenský
<b>OPVVV</b>	Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání
<b>ORP</b>	Obec s rozšířenou působností
<b>OŠMT</b>	Odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu
<b>OŽPZ</b>	Odbor životního prostředí a zemědělství
<b>PS EVVO</b>	Poradní skupina pro EVVO v Libereckém kraji
<b>RK</b>	Rada Libereckého kraje
<b>SEV</b>	Středisko ekologické výchovy
<b>SP EVVO a EP</b>	Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy, osvěty a environmentálního poradenství 2016–2025
<b>SRLK 2021+</b>	Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021–2027
<b>SŠ</b>	Střední škola
<b>SSEV</b>	Síť středisek ekologické výchovy
<b>STŘEVLIK</b>	Středisko ekologické výchovy Libereckého kraje, příspěvková organizace
<b>ŠUŽ</b>	Škola pro udržitelný život
<b>TUL</b>	Technická univerzita v Liberci
<b>ZCHÚ</b>	Zvláště chráněné území
<b>ZK</b>	Zastupitelstvo Libereckého kraje
<b>ZŠ I</b>	Základní škola, první stupeň
<b>ZŠ II</b>	Základní škola, druhý stupeň
<b>ŽP</b>	Životní prostředí
<b>ŽPZ</b>	Životní prostředí a zemědělství

# ÚVOD

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta, která má v Libereckém kraji dlouholetou tradici, patří mezi nejdůležitější nástroje ochrany životního prostředí. V našem kraji působí pestrá škála ekocenter a dalších poskytovatelů služeb EVVO. Školy již zcela standardně zařazují do výuky programy EVVO z nabídky středisek ekologické výchovy. Z řady výzkumů se však ukazuje, že jednodenní program EVVO je z hlediska efektivity jen „střípkem do mozaiky vzdělávání a výchovy.“ Je třeba se zaměřit na dlouhodobější a komplexnější formy EVVO, které více působí na oblast postojů a připravenosti jednat ve prospěch životního prostředí. Ideálním místem pro realizaci EVVO jsou školy a jejich okolí. Důležité je další vzdělávání pedagogů a podpora škol v rozvoji zázemí pro EVVO (na školních zahradách, v přírodovědných kabinetech, ve školních knihovnách, přímo ve školních třídách či při provozu budov).

Stále intenzivnější a nepředvídatelnější dopady změny klimatu přinášejí potřebu urychlit efekty EVVO a mnohem více tak vedou k práci nejen s dětmi, ale i s dospělými. Je třeba hledat cesty jak v oblasti EVVO spolupracovat s veřejnou a podnikatelskou sférou. Zároveň se nabízí i zapojení veřejnosti do praktické pomoci v ochraně přírody a řešení lokálních problémů na úrovni obcí či měst. Zde koncepce upozorňuje na potenciál školy jako koordinátora místních aktérů (obce, firmy, odborné instituce, neziskové organizace), což se ukazuje jako velmi efektivní forma EVVO (tzv. místně zakotvené učení). Jedním z cílů této koncepce je pomáhat rozvíjet osobní, občanské a profesní kompetence k environmentálně zodpovědnému chování (s neopomenutelnou dávkou uvědomělé skromnosti).

Vedle globálních problémů je tato koncepce zaměřena i na aktuální problémy a střety potřeb či názorů v oblasti životního prostředí Libereckého kraje. Ať již se jedná o návrat divokých šelem či rostoucí návštěvnost přírodně hodnotných lokalit nejen v Jizerských horách, v Krkonoších či v Českém ráji.



V neposlední řadě se koncepce zaměřuje přímo na podporu poskytovatelů EVVO. Jedná se o zvyšování kvality EVVO, práci s informacemi (i dezinformacemi), využívání moderních metod vzdělávání a komunikace, vzájemnou výměnu zkušeností, spolupráci (např. prostřednictvím společných projektů) či tradiční finanční podporu formou dotací. Pro stabilizaci a rozvoj prostředí EVVO v Libereckém kraji je plánována vyšší spolupráce se strategickými partnery na celém území LK, kteří se budou obdobně jako Středisko ekologické výchovy Libereckého kraje podílet na naplňování opatření a cílů této koncepce.

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta má ze strany Libereckého kraje dlouhodobou podporu. Také s ohledem na jasné environmentální směřování Evropské unie bude i nadále jednou z priorit Libereckého kraje.

**VÁCLAV ŽIDEK**  
ČLEN RADY KRAJE



## PROCES ZPRACOVÁNÍ

Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty je strategický dokument, jehož zpracováním naplňuje Liberecký kraj v samostatné působnosti zákon č. 123/1998 Sb. o právu na informace o životním prostředí (§ 13, odst. 5).

Koncepce EVVO LK navazuje na klíčovou národní strategii, kterou je [Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství 2016 - 2025](#).

Práce na tvorbě koncepce probíhaly od ledna 2020 do srpna 2021. Základní podklady k přípravě nového strategického dokumentu poskytlo vyhodnocení plnění Koncepce EVVO LK pro předchozí období 2011-2020.

Zpracovatelský tým (Blažena Hušková, Aleš Kočí, Tomáš Komrzý, Martin Modrý, Tereza Pokorná) za aktivní účasti a podpory člena rady kraje Václava Židka navrhl a realizoval široce participativní proces, který umožnil začlenit do koncepce zkušenosti a znalosti lidí, jež se EVVO v praxi zabývají v nejrůznějších typech organizací (střediska ekologické výchovy, spolky, školská zařízení, volnočasové organizace, místní akční skupiny, ...), jejichž činnosti se EVVO týká (orgány veřejné správy, místní akční plány rozvoje vzdělávání, podnikatelé, ...) či komu je určena.

Nejvýznamnějším partnerem pro konzultace a cenným zdrojem informací a doporučení byla otevřená pracovní skupina pro EVVO v LK, která se na svých jednáních koncepcí obsáhle zabývala.

V průběhu zpracování dokumentu proběhly dvě veřejné diskuse, jejichž výstupy využil zpracovatelský tým jak v analytické, tak v návrhové části dokumentu.

Odbornost členů poradní skupiny a zpracovatelského týmu doplnily znalosti a zkušenosti externích konzultantů působících v akademické sféře, základním školství, v médiích, ve veřejné správě. Cenné konzultace poskytli odborníci z oblasti financování EVVO, státní ochrany přírody, regionálního rozvoje (MAS), školství (MAP, OŠMTS KÚLK) a práce s mládeží (Junák - český skaut).

Před veřejným projednáním navrhovaného znění dokumentu byl materiál předložen k oponentuře realizátorům EVVO, zástupcům veřejného, neziskového i akademického sektoru.

Naplňování Koncepce EVVO LK bude probíhat prostřednictvím víceletých akčních plánů (2021 - 2023, 2024 - 2026 a 2027 - 2030).

Poděkování patří všem členům poradní skupiny pro EVVO v LK, účastníkům veřejných diskusí, konzultantům i oponentům. Jejich zásluhou vznikl kvalitní dokument, který bude v příštích letech významně ovlivňovat podobu EVVO v Libereckém kraji.

*Koncepce byla schválena  
Zastupitelstvem Libereckého kraje  
dne 26. 10. 2021, usnesením č. 451/21/ZK.*

# ANALYTICKÁ ČÁST

# POSKYTOVATELÉ EVVO

Environmentální výchova je poskytována širokým spektrem organizací, které byly založeny přímo za tímto účelem nebo ji poskytují jako doplňkovou součást své další činnosti. Poskytovatelé mají vysokou diverzitu z pohledu rozsahu činnosti, cílových skupin, témat i zdrojů financování. Systém reprezentovaný těmito organizacemi se rozvíjí nerovnoměrně bez centrální koordinace, což je zároveň jeho slabou i silnou stránkou. Jedním z cílů koncepce je metodicky a institucionálně podpořit tento neřízený rozvoj a diverzitu témat i forem, které jsou zárukou životaschopnosti a růstu celého oboru.

## Střediska ekologické výchovy

V Libereckém kraji působí pestrá škála organizací, jejichž těžištěm činnosti je poskytování služeb v oblasti EVVO. Přirozeně tak vytvářejí místní „ekocentra“, která podporují školy v oblasti environmentální výchovy a vzdělávání, doplňují nabídku volnočasových aktivit a šíří environmentální osvětu reagující na aktuální problémy životního prostředí. Spolupráce se školami v Libereckém kraji je nejvíce rozvinuta s mateřskými a základními školami, v menší míře pak se školami středními. Jedná se o programy EVVO (denní a v menší míře pobytové), dlouhodobé školní projekty (např. [Ekoškola](#), [Škola pro udržitelný život](#)), další vzdělávání pedagogů, osvětové akce pro veřejnost a další aktivity. SEV působí také formou příkladů dobré praxe v oblasti environmentálně šetrného provozu budov, přírodě blízkých úprav zahrad či vzorových opatření v oblasti ochrany přírody, revitalizace krajiny a adaptace sídel na změnu klimatu.

V Libereckém kraji působí jedna příspěvková organizace zřízená přímo za účelem poskytování EVVO ([STŘEVLIK](#)). Další dvě příspěvkové organizace realizují EVVO jako doplněk svého hlavního poslání ([Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě](#), [Zoo Liberec – SEV DIVIZNA](#)). EVVO je předmětem činnosti řady neziskových organizací. V Libereckém kraji působí například:

**Čmelák – Společnost přátel přírody, z. s.**

[www.cmelak.cz](http://www.cmelak.cz)

**Geopark Ralsko, o.p.s.**

[www.visitralsko.com](http://www.visitralsko.com)

**Geopark Český ráj, o.p.s.**

[www.geoparkceskyraj.cz](http://www.geoparkceskyraj.cz)

**Podralský nadační fond ZOD (Ekocentrum Brniště)**

[www.ekocentrumbrniste.cz](http://www.ekocentrumbrniste.cz)

**Společnost pro Jizerské hory, o.p.s. (Ekocentrum Jizerka)**

[www.projizerky.cz](http://www.projizerky.cz)

**Semínko země, z.s.**

[www.seminkozeme.cz](http://www.seminkozeme.cz)

**Středisko ekologické výchovy Český ráj, z. s.**

[www.sevceskyraj.cz](http://www.sevceskyraj.cz)

**ZAzemí, z.s.**

<http://zazemi-turnov.cz>

**LUNARIA, z. s.**

[www.zijiciskanzen.cz](http://www.zijiciskanzen.cz)



Foto: Společnost pro Jizerské hory



Z dotazníkového šetření ke kapacitě a vytíženosti SEV vyplývá, že kapacita služeb SEV potřebám škol výrazně nedostačuje. Celková roční kapacita SEV se pohybuje kolem 1.500 bloků výuky (v r. 2019 byla využita z 93 %). Blokových programů se zúčastnilo přibližně 26.900 účastníků, což je přibližně 30 % žáků mateřských, základních a středních škol v Libereckém kraji. Řada žáků se zúčastnila více vzdělávacích programů, skutečný podíl byl tedy výrazně nižší.

## Školy

Vzdělávací systém je co do objemu žáků a vzhledem k možnosti dlouholetého systematického působení poskytovatelem s nejšířším dopadem. Zároveň má možnost postihovat cílové skupiny bez ohledu na jejich vstupní environmentální senzitivitu, tedy působí i na klienty (žáky a přeneseně i jejich rodiče), kteří jinak aktivity s environmentálním aspektem nevyhledávají.

Tab. Počet tříd, dětí, žáků a učitelů ve školách v Libereckém kraji ve školním roce 2020/2021

Druh školy	Počet tříd	Počet dětí a žáků	Počet učitelů	Poznámky
<b>mateřská škola</b>	<b>710</b>	<b>14.962</b>	<b>1.493</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Nejsou započtení žáci s odlišným způsobem vzdělávání (individuální, v zahraniční škole).</li> <li>• Údaje za střední školy se týkají všech forem vzdělávání (denní i ostatní formy vzdělávání).</li> <li>• Zahrnutý jsou školy všech zřizovatelů kromě MŠMT.</li> <li>• Počet učitelů je uveden ve fyzických osobách (nikoliv přepočtené úvazky).</li> <li>• Údaje za školní rok 2021/2022 budou známy až po skončení sběru a vyhodnocení statistických výkazů podle stavu k 30. 9. 2021.</li> </ul>
<b>základní škola</b>	<b>2.156</b>	<b>41.688</b>	<b>3.855</b>	
• z toho ZŠ 1. stupeň	1.265	23.647	1.860	
• z toho ZŠ 2. stupeň	891	18.041	1.995	
<b>střední škola</b>	<b>693</b>	<b>16.274</b>	<b>1.821</b>	

Zdroj: Statistické zahajovací výkazy podle stavu k 30. 9. 2020, MŠMT.

Environmentální výchova je zakotvena v rámcových vzdělávacích programech všech stupňů vzdělávání formou průřezového tématu. Její implementace je tak formálně povinná. Reálná úroveň a kvalita implementace průřezového tématu do činnosti školy je však velmi úzce závislá na konkrétním personálním obsazení a mezi jednotlivými školami se výrazně liší. Zatímco některé školy mohou být považovány za velmi kvalitního poskytovatele, řada dalších pouze využívá služeb středisek ekologické výchovy.

**Vedle role poskytovatele je školský systém významným klientem systému environmentální výchovy, a to zejména v oblastech metodické a informační podpory.**

V rámci své činnosti čerpají školské organizace metodickou podporu z celostátních i nadnárodních sítí a programů, jako jsou např. [MRKEV](#) (sít' základních a středních škol zabývajících se EVVO), [Mrkvička](#) (sít' mateřských škol zabývajících se EVVO) či [Program Ekoškola](#).



Tab. Počty členů sítí a programů v Libereckém kraji

Sít'	Počet členů
Mrkvička	85
MRKEV	65
Ekoškola	15

Zdroj: STŘEVLÍK, Zoo Liberec – SEV DIVIZNA, 2021.

Foto: Květa Morávková, ZO ČSOP Armillaria

Za realizaci EVVO na školách zodpovídá koordinátor ekologické výchovy. Vzdělávání koordinátorů je předmětem [specializačního studia](#) organizovaného středisky ekologické výchovy. Liberecký kraj jej zajišťuje společně s Královéhradeckým a Pardubickým krajem (NUTS II Severovýchod) prostřednictvím Zoo Liberec – SEV DIVIZNA ve spolupráci se SEVER Horní Maršov, o.p.s. a Ekocentrem PALETA Pardubice, z.s. Toto dvouleté studium v rozsahu 250 hod. je realizováno každoročně.

## Odborné organizace

EVVO je doprovodnou složkou činnosti odborných organizací zabývajících se ochranou přírody a managementem krajiny. Významnou měrou se na EVVO podílí [Agentura ochrany přírody a krajiny ČR](#), [Správa Krkonošského národního parku](#) a [Lesy ČR, s. p.](#)

Z odborně zaměřených neziskových organizací se EVVO ve významnějším rozsahu zabývá celostátně působící [Český svaz ochránců přírody](#), [Česká společnost ornitologická](#), [Hnutí DUHA - ochrana velkých šelem](#) a regionálně působící [Jizersko-ještědský horský spolek](#) a [Nadace Ivana Dejmalá](#).



Foto: Jizersko-ještědský horský spolek

### Jeden z možných příkladů osvětové kampaně



Po tisíce let jsme žili v horách ale i pod horami. Vaši předci obdivovali naši krásu, i nás lovili. Zdobili se našimi pírký a pochutnávali si na našem mase. Bylo nás hodně, tak to nevadilo. V minulém století naše louky v podhůří zabrali lidé a my zůstali pouze na horách. Ve vysázeném hustém lese se nám ale nedaří a na cestách a horských loukách nemáme klid, protože stále přibývá návštěvníků. A tak nás tetřivků ubývá. Dnes nás v Jizerkách zbývá posledních 60.

#### JARO

Od konce března do začátku května potřebujeme klid na námluvy. Jen když nás nebudete rušit vy nebo vaši psi, můžeme zahnídit a vyvést mládě.



#### LÉTO

V létě slepička pečuje o kuřata. Vodí je a učí sbírat hmyz. Před volně pobíhajícími psy je ale neumí ochránit, ani když se schovají v borůvčí, kleči nebo smrkovém houští.

#### ZIMA

Zíma tady bývá krutá. Většinou ji prospíme: ukryti v norách ve sněhu a pod větvemi stromů. Každé vyplašení třeba hlukem při lyžování nebo vycházce na sněžnicích nás může stát život. Lišky a kuny jsou totiž pozorné a hladové.



#### PODZIM

Před zimou si musíme udělat dostatečné zásoby energie. Živíme se semeny trav, pupeny stromů a hlavně borůvkami a brusinkami. Tyto plody rádi sbíráte i vy lidé. Myslete prosím na to a nechte nějaké i pro nás.

#### PROČ PROSTĚ NEODLÉTNEME JINAM?

Jsmo totiž věrní svému domovu. Jako kohoutek celý život trávím maximálně do 1 km od místa, kde jsem se narodil. Slepičky pak nejvýše do vzdálenosti 5 km. Proto zůstáváme, i když jsme rušeni. Nedaří se nám pak ale hnízdit. Bohužel už dávno neplatí, že alespoň na jaře, na podzim a v noci je na horách klid.



Nemůžeme utéct, přežijeme buď tady, nebo nikde. Pomozte nám svým ohleduplným chováním. Děkujeme.

Zdroj: <https://zachranmetetrivka.cz>

## Volnočasové organizace

Velký podíl environmentální výchovy, zejména v oblasti kontaktu s přírodou a pobytu v přírodě, je realizován poskytovateli volnočasových aktivit. Jako environmentálně vzdělávací se sami většinou neprofilují, environmentálně vzdělávací působení je však důležitým „vedlejším produktem“ jejich běžné činnosti. Mezi nejrozsáhlejší klientelu patří [Asociace turistických oddílů mládeže](#) (v LK 831 členů), [Junák – český skaut, z.s.](#) (2019 – 2746 členů v LK), střediska volného času (17 středisek, 9925 členů zájmových útvarů, 24 % všech účastníků základního vzdělávání) či některá mateřská centra.

*Jeden z možných příkladů EVVO aktivit volnočasových organizací*



*Foto: [www.skautskyinstitut.cz/patronaty](http://www.skautskyinstitut.cz/patronaty)*

Regionálně je volnočasová EVVO v Libereckém kraji dlouhodobě realizována [Střediskem volného času ROROŠ Nové Město pod Smrkem](#), [Střediskem volného času Sluníčko Lomnice nad Popelkou](#) a řadou dalších.

Aktivity z oblasti EVVO do své činnosti zařazují také zájmové kroužky dětí a mládeže [Českého svazu včelařů](#), [Českomoravské myslivecké jednoty](#) a [Českého rybářského svazu](#). Přestože jejich činnost může být v některých případech významně ovlivněna vyhraněnými názorovými postoji zakladatele, jsou důležitou součástí EVVO s širokým výchovným dopadem.



*Foto: KÚLK*

*Zdroje:*

*Zpráva předsedy krajské rady Junáka za roky 2017–2019 pro Liberecký kraj*

*Výroční zpráva Asociace TOM 2020*

*Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Libereckém kraji za školní rok 2018–2019. Odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu Krajského úřadu Libereckého kraje, 2020*



*Foto: Lesní klub Perníkovka*

## Lesní mateřské školy a kluby

Lesní mateřské školy jsou alternativou k tradičnímu předškolnímu vzdělávání. Kladou důraz na pobyt dětí v přírodě a vzdělávání mimo učebny, přímo v prostředí přírody, nejčastěji lesa. Odpočinek dětí probíhá v zázemí, které má nejrůznější podoby (jurta, chatka, maringotka apod.).

### Lesní mateřská škola

Lesní MŠ je zapsána v rejstříku škol a školských zařízení. Získává finanční příspěvky ze státního rozpočtu a děti v ní mohou plnit i povinnou předškolní docházku. Je pod kontrolou České školní inspekce a krajské hygienické stanice.

LMŠ definuje [školský zákon](#) (561/2004 Sb. v aktuálním znění): „Za lesní mateřskou školu se považuje mateřská škola, ve které vzdělávání probíhá především ve venkovních prostorech mimo zázemí lesní mateřské školy, které slouží pouze k příležitostnému pobytu. Zázemí lesní mateřské školy nesmí být stavbou.“ Provozní podmínky a vybavení LMŠ blíže popisuje § 9 vyhlášky 410/2005 Sb.

Zakladateli LMŠ jsou většinou neziskové organizace (spolky), stále častěji se mezi zakladatele řadí i obce.

### Lesní klub

Lesní klub není zapsán v rejstříku škol a školských zařízení. Nedostává žádné pravidelné příspěvky od státu a děti zde nemohou plnit povinný rok předškolní docházky. Provoz klubu nepodléhá žádným povinným kontrolám.

Obvykle se jedná o dlouhodobý komunitní neziskový projekt, který svůj provoz šije na míru možnostem, podmínkám a v neposlední řadě potřebám komunity a místa, kde se nachází. Každá taková organizace má etický závazek hájit čest vzdělávání v přírodě a je na rodiči, aby byl důsledným kontrolním orgánem v zájmu dětí.



*Foto: Lenka Hřibová, Semínko země*

V Libereckém kraji působí například následující lesní mateřské školy a lesní kluby:

<b>Lesní mateřská škola LESMÍR z.s.</b>	<a href="http://www.lesmir.cz">www.lesmir.cz</a>
<b>ZŠ a MŠ Okna - Lesní školka KOLEPA</b>	<a href="https://skola.obecokna.cz/lesni-skolka/">https://skola.obecokna.cz/lesni-skolka/</a>
<b>Mateřská škola U Potůčku, s.r.o. + Centrum Potůček, z.s.</b>	<a href="http://www.skolkaupotucku.cz">www.skolkaupotucku.cz</a>
<b>SEV Český ráj, z. s. - Lesní klub Skaláček</b>	<a href="http://www.sevceskyraj.cz/lesni-klub-skalacek">www.sevceskyraj.cz/lesni-klub-skalacek</a>
<b>Semínko země, z.s. - Lesní klub Kořínek</b>	<a href="http://www.seminkozeme.cz/news/lesni-klub-korinek/">www.seminkozeme.cz/news/lesni-klub-korinek/</a>
<b>100 chutí, zapsaný ústav - Přírodní klub Mraveniště</b>	<a href="http://www.mraveniste-ku.cz">www.mraveniste-ku.cz</a>
<b>LEWANDULKA, z. s.</b>	<a href="http://www.lewandulka.cz">www.lewandulka.cz</a>
<b>LESNÍ KLUB SKŘIVÁNEK</b>	<a href="http://www.lesniklubskrivanek.cz">www.lesniklubskrivanek.cz</a>
<b>HraLES</b>	<a href="http://www.hrales.cz">www.hrales.cz</a>
<b>Lesní klub Břidlička</b>	<a href="http://www.lkbridlicka.cz">www.lkbridlicka.cz</a>
<b>Lesní klub Rašovka, z.s.</b>	<a href="http://www.lesniklubrasovka.cz">www.lesniklubrasovka.cz</a>
<b>LeSpolek, z.s. - Lesní klub Perníkovka</b>	<a href="http://pernikovka.com">http://pernikovka.com</a>
<b>Muhu, z.s.</b>	<a href="http://lkmuhu.cz">http://lkmuhu.cz</a>



Foto: Lenka Hříbová, Semínko země

## Naučné stezky

Tradiční formou EVVO jsou naučné stezky. V Libereckém kraji a blízkém okolí se nachází více než sto naučných stezek zabývajících se interpretací přírodního a kulturního dědictví.

Přehled naučných stezek je dostupný na [Ekovychovalk.cz](http://Ekovychovalk.cz) nebo na [Naucne-stezky.cz](http://Naucne-stezky.cz).

## On-line nástroje Libereckého kraje

Liberecký kraj využívá pro EVVO internetový portál [Ekovychovalk.cz](http://Ekovychovalk.cz) a [Geoportál Libereckého kraje](http://Geoportál Libereckého kraje) obsahující mimo jiné [Atlas životního prostředí Libereckého kraje](http://Atlas životního prostředí Libereckého kraje). Používány jsou i další moderní metody osvěty a komunikace jako např. formát osvětového videa šířeného prostřednictvím sociálních sítí a multimediálních kanálů.



Zdroj: *Atlas životního prostředí Libereckého kraje*

Jeden příkladů osvětového videa Libereckého kraje



Zdroj: [YouTube kanál Libereckého kraje](#)

## Poradní skupina pro EVVO v Libereckém kraji

Tento otevřený poradní orgán zřízený resortem životního prostředí a zemědělství Libereckého kraje je složen ze zástupců výše uvedených poskytovatelů EVVO v LK.

Jednání poradní skupiny probíhají zpravidla 2x ročně a jsou otevřena všem zájemcům.

Cílem je prohlubování spolupráce a podpora přenosu informací mezi úřadem a praxí, ale i vzájemně mezi poskytovateli a příjemci služeb EVVO.

# EVVO V KONCEPČNÍCH DOKUMENTECH PRO ÚZEMÍ LIBERECKÉHO KRAJE

## Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027

EVVO a její atributy se v rámci SRLK objevují ve SWOT analýze pro oblast životního prostředí, a to ve všech kategoriích (silné stránky, slabé stránky, příležitosti i hrozby).

V návrhové části je EVVO reflektována v kapitole F – Zelený kraj, jmenovitě v opatřeních F.1.1n-q, F.2.1b, F.3.1e-g. Je zřejmé, že i ostatní opatření budou ke své implementaci vyžadovat podporu ze strany EVVO.

## Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje 2020+

Environmentální výchovou ve vztahu k chráněným územím a dalším chráněným částem přírody se zabývá také Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje. Mimo jiné předpokládá realizaci interpretačních plánů pro maloplošná chráněná území.

## Akční plán adaptace na změnu klimatu v podmínkách Libereckého kraje 2021-2027

Na EVVO je přímo zaměřeno opatření F.9 – Vzdělávání a osvěta veřejnosti pro adaptaci Libereckého kraje na změnu klimatu. Toto opatření cílí na podporu zařazení témat klimatické výchovy, ochrany a managementu dílčích složek životního a urbaního prostředí ve vztahu k adaptačním a mitigačním opatřením na změnu klimatu v Libereckém kraji do výuky ve školách, vzdělávání pedagogů i odborné veřejnosti a osvěty široké veřejnosti.

## Plán odpadového hospodářství Libereckého kraje 2016-2025

Součástí koncepce je Program předcházení vzniku odpadů, jehož součástí jsou opatření zaměřená na informační podporu, vzdělávání a osvětu. Jedním z opatření je vzdělávací program a studijní materiál zaměřený na předcházení vzniku odpadů a šíření informací a propagaci zpětného odběru výrobků k **opětovnému využití**.

## **Koncepce práce s návštěvnickou veřejností CHKO**

Ve velkoplošných chráněných územích vychází environmentální výchova z koncepcí práce s návštěvnickou veřejností. Aktuálně jsou tyto dokumenty zpracovávány pro CHKO Český ráj, CHKO Jizerské hory a CHKO Kokořínsko.

## Strategický plán rodinné politiky Libereckého kraje 2019-2023

Podpora EVVO je v tomto dokumentu ukotvena zejména v opatření 3.4 – Podpora zdravého životního stylu rodin, které je zaměřeno na osvětové kampaně o důležitosti zdravého životního stylu, tvorbu informačních materiálů ke kampaním k udržitelnému rozvoji a k ochraně a podpoře zdravého životního stylu. Je zde zdůrazněna podpora rodiny a role rodičů.

# SWOT ANALÝZA

## Silné stránky

### Veřejná správa a Liberecký kraj

- institucionální i finanční podpora Libereckého kraje
- krajský kalendář akcí včetně finanční podpory stěžejních aktivit

### Finance

- schopnost čerpat evropské a národní zdroje
- značný objem dostupných zdrojů na inovace ve vzdělávání

### Poskytovatelé

- velké množství aktivních organizací
- infrastruktura vybudovaná s využitím evropských a národních zdrojů
- komunikace a spolupráce mezi aktéry, Poradní skupina pro EVVO v LK
- silné osobnosti, kvalita a profesionalita lektorů, tradice a zkušenosti
- občanské iniciativy v EVVO a otevřenost vůči nim
- fungující „neformální“ poskytovatelé EVVO (Junák – český skaut z.s., apod.)
- funkční přeshraniční spolupráce s německými a polskými partnery
- zájem o zvyšování kvality poskytovaných služeb
- zvyšující se počet lesních MŠ, lesních klubů a komunitních škol
- zapojení škol do programů MRKEV, Ekoškola, ŠUŽ, spolupráce se SEV

### Obsah

- pestrá nabídka aktivit EVVO
- praktické terénní programy EVVO
- kvalitní síť MRKEV a Mrkvička

### Rozvoj akademické sféry a výzkumu v EVVO

- prolínání EVVO i do „jiných výchov“ a naopak síťování, setkávání „globalizace EVVO“ – inspirace ze zahraničí, sdílení přes komunikační kanály
- pozitivní postoj žáků Libereckého kraje vůči ochraně a významu přírody

## Slabé stránky

### Finance

- chybí stabilní financování pro stěžejní zaměstnance
- nedostatečné personální zajištění v NNO
- konkurence v získávání finančních zdrojů
- nerovnoměrná finanční podpora – regionálně i mezi poskytovateli
- nedostatek společných projektů poskytovatelů EVVO
- větší podpora budování infrastruktury ve srovnání s personálními náklady

### Obsah

- nedostatečná nabídka služeb pro jiné cílové skupiny než děti
- příliš úzký pohled na EVVO "jen na školy"
- nevyrovnané pokrytí Libereckého kraje nabídkou služeb EVVO
- nedostatečná kapacita programů EVVO v nabídce SEV pro školy
- nekonceptní uchopení EVVO ve školách
- horší zapojení technologických témat
- malá nabídka odborných programů pro SŠ
- neexistence regionální služby EP

### Školy

- nedostatečné vybavení školních knihoven environmentální literaturou
- nízké zapojení badatelsky orientované výuky
- nižší důraz na zapojení EVVO do celého vzdělávacího procesu
- nízká míra kolegiální podpory v rámci škol
- slabší míra podpory účasti pedagogů v DVPP s tematikou EVVO

### Dosah

- špatný dosah k cílovým skupinám s nižší environmentální senzitivitou
- špatný dosah k veřejné správě
- nedostatečný zájem části cílových skupin
- nedostatečná účinnost na chování lidí
- problematické je působení na vůli a důvěru ve vlastní schopnosti „něco změnit“
- malé zapojení dětí i dospělých do reálných aktivit (např. praktická ochrana přírody)
- pro část škol je špatná dopravní dostupnost terénních lokalit pro venkovní výuku
- přesycenost informacemi (jejich různá kvalita), „je stále těžší utvořit si vlastní názor“, absence kritického myšlení

### Politika

- regionálně i celostátně nedostatečná podpora EVVO ze strany resortu školství



## Příležitosti

### Témata

- využití a zviditelnění příkladů dobré praxe
- místně zakotvené učení, vztah k místu
- využití medializovaných témat v oblasti ŽP
- učení venku

### Spolupráce

- spolupráce škol s obcemi, praktická výuka, uplatnění participativních přístupů ve výuce
- spolupráce poskytovatelů EVVO se skupinami působícími v environmentální oblasti (lesníci, myslivci, rybáři, strážci přírody apod.)
- zapojení dalších organizací a skupin (Junák – český skaut z.s., MOP, školní družiny, ...)
- v propojení s univerzitami, SŠ, s praxí, inspirace ze zahraničí, příprava pedagogů
- využití externistů na odborně náročná témata
- využití známých osobností pro oslovení cílových skupin
- komunikace prostřednictvím „moderních“ prostředků – on-line, sociální sítě, webináře
- dostupnost kvalitních informací k EP on-line

### Politika a veřejné dění

- ekologie se stává prioritou (min. mediálně) veřejné správy, prostor pro jednání a lobbying
- lidé jsou citlivější k environmentálním tématům (např. v oblasti změny klimatu)
- zvyšující se počty návštěvníků v přírodě, rostoucí zájem o pobyt v přírodě
- revize rámcového vzdělávacího programu
- alternativní formy vzdělávání
- otevřená škola (vůči rodičům, místu, obci, tématům, způsobům výuky apod.)
- efektivní využití finančních prostředků OŽPZ
- zacílení služeb na bílá místa (geograficky, tematicky, nové/nepokryté cílové skupiny)
- využití České školní inspekce pro zlepšení úrovně EVVO na školách
- komunikace se školami prostřednictvím MAP

### Prostředí

- pozitivní vztah obyvatel k přírodě, vzrůstající ohleduplnost k ŽP
- zájem o služby EVVO
- inspirativní přírodní prostředí pro EVVO

### Rezervy

- využití on-line prostředí
- medializace v mainstreamových médiích
- rozsáhlejší využití příkladů dobré praxe
- spolupráce se zemědělci, lesníky apod.
- důraz na dlouhodobost spolupráce poskytovatelů EVVO se školami
- nedostatečná prezentace smyslu a přínosů EVVO pro společnost (ekonomická výhodnost, pozitivní vliv na zdraví)

## Ohrožení

### Politika a veřejné dění

- chybějící podpora (včetně finanční) ze strany veřejné správy
- zneužívání ochrany ŽP pro ekonomické a politické zájmy
- cílené šíření dezinformací a polopравd
- odvádění pozornosti od ŽP při ekonomických i epidemických krizích
- omezení praktické realizace EVVO aktivit při epidemiích
- zhoršení přístupu do krajiny v důsledku restrikcí nebo úbytku zelených ploch
- dlouhodobě rostoucí pocit ohrožení lidí, absence přesvědčení o vlastní (mentální) síle
- klesající trend v oblasti pohybových kompetencí dětí i dospělých
- nadhodnocování potřeby bezpečnosti, pokles důrazu na vlastní odpovědnost
- degradace přírodního prostředí, přelidnění, snížení kvality pobytu v přírodě
- označení „eko“ a „bio“ by se mohlo stát povrchní módní značkou
- negativní, oslabující vliv politiky a lobbyingu

### Poskytovatelé

- demotivace a vyhoření poskytovatelů EVVO
- NNO se přestanou zabývat EVVO
- absence komunikace a spolupráce, prohlubující se konkurence v získávání zdrojů
- služby EVVO budou nedostupné (nedostatečné, drahé)
- centralizace a centrální určování témat EVVO
- nefunkčnost, ohrožení existence STŘEVLIKu
- nedostatečná poptávka po službách EVVO v důsledku snížení zájmu občanů o ŽP

### Školství

- zánik alternativních škol, formalizace vzdělávacího systému
- administrativní překážky realizace EVVO na straně škol
- standardizace EVVO ze strany veřejné správy

# NÁVRHOVÁ ČÁST

## VIZE

**Obyvatelé, návštěvníci a instituce v Libereckém kraji berou při svých činnostech ohled na životní prostředí a respektují přírodní hodnoty kraje. Lidé i instituce přijímají spoluzodpovědnost za stav přírodního a životního prostředí a vzájemně spolupracují na udržení a zlepšení jeho kvality.**

Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta pružně reaguje na sociální, kulturní a environmentální změny a napomáhá obyvatelům, institucím a návštěvníkům Libereckého kraje

- prohlubovat kladný vztah k přírodě, respektovat kulturní a přírodní rozmanitost kraje a posilovat sounáležitost s ním,
- aktivně se zajímat o aktuální problémy životního prostředí a porozumět jim,
- rozvíjet osobní, občanské a profesní kompetence k environmentálně zodpovědnému rozhodování,
- jednat dle zásad uvědomělé skromnosti ve prospěch přírody, krajiny a životního prostředí.

# CÍLOVÉ SKUPINY

## Obyvatelé Libereckého kraje

Kvalita života všech obyvatel (440 tis.) závisí na kvalitě životního prostředí. Obyvatelé demokratickými procesy spolurozhodují o budoucnosti území a jeho rozvoji.

Cílem koncepce je probudit spoluzodpovědnost za stav životního prostředí, vědomí možnosti jeho ovlivnění a odhodlání ho ovlivňovat a zároveň podnítit pozitivní a tolerantní vztah k přírodním složkám.

## Návštěvníci přírody Libereckého kraje

Cílovou skupinu tvoří obyvatelé LK (na procházce, na výletě) a mimoregionální turisté. Liberecký kraj navštíví 700–800 tis. hostů za rok, 30 % z toho je zahraničních (zdroj: odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu Krajského úřadu Libereckého kraje). Návštěvníci vyhledávají přírodně atraktivní místa, určují turistické zatížení přírody a do značné míry dopad lidských aktivit na přírodní prostředí.

Cílem koncepce je minimalizace zátěže přírodního prostředí a zvyšování přirozeného respektu návštěvníků vůči němu. Návštěvníci chápou přírodní prostředí jako životní prostor volně žijících druhů živočichů a rostlin a respektují jejich potřeby.

## Rodiny s dětmi

Díky přirozeně vysoké environmentální senzitivě se jedná se o významnou cílovou skupinu, v rámci které fungují silné citové vazby umožňující synergický účinek působení na jednotlivé generace.

Cílem koncepce je aktivně využívat mezigeneračního propojování, a tak zvyšovat účinek jednotlivých aktivit a dosahovat k obtížně oslovitelným obyvatelům a návštěvníkům přírody.



Foto: KÚLK

## Podnikatelé, firmy a instituce

Ekonomické aktivity jsou nezbytné pro rozvoj Libereckého kraje, ale často s sebou nesou významné dopady na životní prostředí. Kvalitní životní prostředí je významným benefitem zaměstnanců regionálních firem. Řada firem má ochranu životního prostředí mezi svými prioritami.

Cílem koncepce je působení na osoby s rozhodovací pravomocí ve smyslu snižování dopadu činnosti firem na životní prostředí a iniciace partnerské spolupráce na udržení a zlepšování jeho kvality.

## Zemědělci, lesníci a podnikatelé v cestovním ruchu

Hospodářský výsledek těchto činností je přímo závislý na kvalitě životního prostředí. Svou podstatou tyto činnosti kvalitu životního prostředí silně ovlivňují. Cílem koncepce je zdůrazňování obousměrné provázanosti mezi hospodářskými činnostmi a kvalitou životního prostředí.



Foto: KÚLK



Foto: Petr Zatloukal

## Veřejná správa

Veřejná správa na všech úrovních velmi silně ovlivňuje životní prostředí v Libereckém kraji vlastní činností i rozhodováním o činnostech v území. V široké míře ovlivňuje postoje a chování obyvatel, firem i návštěvníků.

Cílem koncepce je vzdělávání pracovníků veřejné správy směrem k minimalizaci vlivu provozu veřejné správy na životní prostředí, demonstrace příkladů dobré praxe a podpora ze strany veřejné správy pro ostatní aktivity environmentálního vzdělávání.

## Pedagogičtí pracovníci všech stupňů vzdělávání

Školství ze své podstaty a poslání silně ovlivňuje vztah dětí a žáků k životnímu prostředí a má významný vliv na hodnotovou orientaci. Je zásadním aktérem na poli environmentální výchovy. Formuje kompetence demokratického občana připraveného spolupracovat, vzdělávat se, schopného se orientovat a uplatnit v dnešní dynamicky se měnící době a ochotného přijímat zodpovědnost za svoji činnost.

Cílem koncepce je další vzdělávání pedagogů a metodická pomoc směřující ke koncepčnímu pojetí EVVO ve školách, posílení regionálních vazeb ve výuce a rozvoj metod environmentálního vzdělávání.

## Poskytovatelé služeb EVVO

Subjekty, jejichž předmětem činnosti je působení na výše uvedené cílové skupiny s cílem ovlivnit jejich aktivity a vztah k životnímu prostředí. Jedná se o neziskové organizace, příspěvkové organizace veřejné správy, organizační části veřejných subjektů a v menší míře také komerční subjekty. Může se jednat i o odborníky, kteří působí v oblasti EVVO i mimo zaměstnaneckou činnost.

Koncepce směřuje k podpoře vzdělávání lektorů, zvyšování kvality a dostupnosti jejich služeb a podpoře provázanosti s veřejnou správou, komerčními subjekty, jednotlivými cílovými skupinami a mezi sebou navzájem.

# STRATEGICKÉ SMĚRY

Strategické směry jsou vybrané základní směry rozvoje EVVO v Libereckém kraji, které se prolínají koncepcí a ve kterých chceme v době platnosti koncepce dosáhnout významných změn.

## Spolupráce obyvatel, podnikatelského, neziskového a veřejného sektoru na řešení environmentálních problémů na lokální i regionální úrovni, vzdělávání praxí

Podíl obyvatel a dalších zainteresovaných subjektů na řešení environmentálních problémů a předcházení jejich vzniku zvyšuje jejich zainteresovanost, podporuje kompetence pro demokratickou kulturu a zároveň kladně působí na jejich vztah k životnímu prostředí. Komunikace a spolupráce podporuje identifikaci s místem a aktivizuje vůli konat ve prospěch životního prostředí.

## Zaměření EVVO na rodiny s dětmi

V souladu s principy rodinné politiky LK se tato koncepce zaměřuje na tuto cílovou skupinu jako základní prostor pro EVVO. Rodiny poskytují bezpečné a přirozené prostředí pro výchovu ve všech směrech. Rodiče jsou pro děti přirozeným vzorem a děti naopak mohou svým bezprostředním vztahem k přírodě otevírat prostor pro EVVO i u rodičů či dalších rodinných příslušníků. Tento strategický směr tedy využívá vysoké senzitivity cílové skupiny na environmentální oblasti a vzájemné mezigenerační působení.



Foto: KÚLK

## **Podpora rozvoje vzdělávacího systému a komplexního pojetí EVVO**

Environmentální výchova není pouze průřezovým tématem v rámci školních vzdělávacích programů. Principy environmentální výchovy jsou aplikovány ve vzdělávání ve všech typech a na všech stupních školských zařízení. Pozitivní změny ve vzdělávacím systému jsou podporovány ze strany školských úřadů i rodičů. Součástí systému je široká podpora pedagogických pracovníků. Jsou překonávány bariéry, které limitují realizaci environmentálního vzdělávání v praxi.

## **Vytváření společenského klimatu respektu k přírodě a životnímu prostředí, které bude součástí identity obyvatel a institucí Libereckého kraje a bude se přenášet i na návštěvníky**

Jedná se o významný směr z pohledu minimalizace dopadu rekreačních a hospodářských aktivit na přírodní prostředí a zejména na ohrožené druhy rostlin a živočichů. EVVO je nástrojem, který pomáhá obyvatelům i návštěvníkům chápat přírodní prostředí primárně jako životní prostor volně žijících živočichů a rostlin a až druhotně jako kulisu pro svoji zábavu či činnost.

## **Minimalismus ve smyslu dobrovolné skromnosti jako cesta k udržitelnosti**

Hledání kvality života a uspokojení potřeb na úkor hmotné spotřeby na straně jednotlivců a ekonomického zisku na straně podnikatelské sféry. Pomalejší, skromnější a jednodušší život s méně věcmi značně omezuje množství produkovaného odpadu a snižuje ekologickou stopu obyvatel a veřejné i podnikatelské sféry.

## **Posun role STŘEVLIKU**

Těžiště činnosti STŘEVLIKU bude posunuto směrem ke koordinaci environmentální výchovy v Libereckém kraji, k metodické podpoře poskytovatelů EVVO a zvyšování kvality EVVO. Přirozeně tedy i ke koordinaci naplňování této koncepce. Podíl přímého poskytování vzdělávací činnosti školám se sníží za účelem uvolnění kapacit pro novou roli a rozvoje práce s jinými než školními cílovými skupinami, např. veřejnou správou.

Zařízení provozovaná STŘEVLIKem slouží vedle přímé realizace environmentálního vzdělávání jako laboratoř pro inovace v environmentálním vzdělávání. Výsledky budou poskytnuty i ostatním aktérům EVVO v LK.

## **Podpora strategických partnerů**

Strategickým partnerem je organizace s certifikací kvality SSEV Pavučina, s historií a jasnou vazbou na LK, orientující se v území, ve kterém EVVO realizuje.

Cílem systematické dlouhodobé podpory strategických partnerů z rozpočtu Libereckého kraje je posílení personální stability organizací poskytujících EVVO v LK, naplňování cílů Koncepce EVVO LK 2021–2030, rovnoměrnější pokrytí území LK EVVO službami a vyšší kvalita a efektivita EVVO.

# OBSAHOVÉ CÍLE A TÉMATA

Obsahová témata zařazujeme do koncepce s cílem upozornit na klíčové problémy související s kvalitou životního prostředí a kvalitou života obecně (zde vycházíme ze Státního programu EVVO a EP 2016–2025) i regionálně (témata týkající se zejména Libereckého kraje vycházející z jeho specifických přírodních charakteristik a environmentálních problémů).

Cílem zařazení obsahových témat do Koncepce EVVO LK není omezovat poskytovatele EVVO v jejich činnostech, ale naopak pomoci jim zorientovat se a inspirovat k nasměrování či rozšíření nabízených služeb, aktivit a programů cestou zohlednění obsahových témat.

Je zřejmé, že jak témata obecná uvedená v SP EVVO a EP, tak témata regionální spolu souvisí a navzájem se prolínají. Považujeme za důležité uvědomit si více tyto přesahy a vzájemné souvislosti než zdánlivou „samonosnost“ jednotlivých témat. Cílem této koncepce je nabízet spíše úhel pohledu a uvědomování si souvislostí než striktní vymezení hranic.

Doba je proměnlivá a činit koncepční rozhodnutí o obsahových tématech na nejbližších 10 let může vést k ustrnutí a nereflexivní změně situace. Naplňování koncepce bude konkretizováno zpracováním akčních plánů, pravidelně vyhodnocováno (1× za 3-4 roky). Koncepce bude aktualizována tak, aby reagovala na měnící se situaci a podmínky a nabízela aktuální, funkční, efektivní řešení. Odborný a současně participativní způsob evaluace a aktualizace koncepce zaručuje existence a obsazení Poradní skupiny pro EVVO LK a zodpovědní pracovníci LK.

Obsahová témata jsou uspořádána podle obsahových cílů popisujících změny, ke kterým chce environmentální výchova v Libereckém kraji přispět. Výčet cílů a témat není vyčerpávající, uzavřený ani seřazený dle priorit.

## **Cíl: Chránit přírodní klenoty Libereckého kraje a zvyšovat druhovou pestrost „přírody za humny“**

Příklady možných obsahových témat: kriticky ohrožený tetřívka obecná, vysychající jizerskohorská rašeliniště, dramaticky klesající počty obojživelníků v LK, péče o travnaté plochy, původní a nepůvodní druhy rostlin a živočichů, invazní druhy, návrat velkých šelem, bobrů, sýslů, velkých býložravců aj. do krajiny, zapojování veřejnosti do praktické ochrany přírody, ...

## **Cíl: Proměnit lidská sídla v zeleno-modré oázy s nízkou uhlíkovou stopou**

Příklady možných obsahových témat: nakládání se srážkovými vodami, význam stromů pro mikroklima, zelené střechy a fasády, adaptace a mitigace v souvislosti se změnami klimatu, tepelné ostrovy, plánování zeleno-modré infrastruktury, doprava a výstavba, ekologická a uhlíková stopa, příkladná praxe veřejné správy,

## **Cíl: Přiblížit vodní a lesní hospodářství přírodě blízkým principům a zvýšit tím jejich odolnost vůči projevům změny klimatu**

Příklady možných obsahových témat: LK jako pramenná oblast, význam rašelinišť a křídové pánve pro vodní hospodářství, sucho a povodně, revitalizace a renaturace vodních toků, význam mokřadů a tůní, systematické odvodňování krajiny, zásoby pitné vody, chráněné oblasti, přirozené akumulace vod, vysoká lesnatost LK, druhová, věková a prostorová skladba lesa, mimoprodukční funkce lesa, vysychání půd, kůrovcová kalamita, vysoké stavy spárkaté zvěře, historické souvislosti hospodaření v krajině, ...



## **Cíl: Obnovovat biologické procesy a kondici půdy prostřednictvím přírodě blízkého zemědělství a zahradničení**

Příklady možných obsahových témat: ubývání a nenahraditelnost půdy, zhutňování půdního horizontu, retenční kapacita půdy, sucho, eroze, kompostování, půdní bezobratlí, permakultura, biozemědělství, komunitou podporované zemědělství, semínkovny, regionální potraviny, chov hospodářských zvířat, ...

## **Cíl: Zavádět principy cirkulární a nízkouhlíkové ekonomiky směřující k udržitelnému rozvoji**

Příklady možných obsahových témat: předcházení vzniku odpadů, recyklace, kompostování, mikroplasty, moderní technologie, chytrá řešení, obnovitelné zdroje energie, šetrná doprava, odpovědné spotřebitelství, Zero Waste (nulový odpad), Zelená dohoda pro Evropu, Pařížská dohoda, dobrovolná skromnost, výběrový luxus, ...

## **Cíl: Rozvíjet ekologicky šetrné formy cestovního ruchu a respekt k přírodě**

Příklady možných obsahových témat: velký potenciál Libereckého kraje pro cestovní ruch, přetížení atraktivních přírodních lokalit turismem a sportem, pravidla pobytu v chráněných územích, ekosystémové služby, sdílení životních zdrojů s ostatními biologickými druhy, odpovědnost člověka za změny v prostředí ostatních biologických druhů, odklon od antropocentrického pohledu a chápání světa, ...



# STRATEGICKÉ OBLASTI, CÍLE A OPATŘENÍ

## ÚČINNÉ NÁSTROJE A DOPADY

### VIZE

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta má dopad na široké spektrum osob a organizací.

Buduje znalosti, vztah k přírodě a místnímu dědictví a stimuluje k aktivnímu zapojení do řešení environmentálních problémů.

K tomu využívá moderní metody osvěty a komunikace.

## INFRASTRUKTURA

### VIZE

Kapacita environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty je dostatečná a rozmístěná na území Libereckého kraje tak, aby poskytla odpovědi a přístup všem zájemcům.

Zdroje, služby a informace jsou propojeny do uceleného a přehledného systému.

## KVALITA A AKTUÁLNOST

### VIZE

Služby environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty jsou kvalitní a aktuální.

Poskytovatelé pracují na svém vzdělávání a trvale zkvalitňují své služby.

Kvalita poskytovaných služeb je vyhodnocována a jsou zviditelňovány a sdíleny příklady dobré praxe.

## SPOLUPRÁCE

### VIZE

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta je realizována a podporována širokým spektrem spolupracujících subjektů (veřejný, podnikatelský, neziskový sektor).

Vzájemná spolupráce a podpora zvyšuje rozsah, kvalitu a efektivitu poskytovaných služeb.

Do environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty jsou zapojeny veřejné subjekty (veřejná správa, školské organizace, příspěvkové organizace, ...).

## 1. ÚČINNÉ NÁSTROJE A DOPADY

### 1.1. EVVO oslovuje širokou vrstvu obyvatel a institucí včetně těch s nižší environmentální senzitivitou

- 1.1.1. Analýza cílových skupin a definice klíčových sdělení pro jednotlivé skupiny
- 1.1.2. Realizace osvětových aktivit zapojujících různé přístupy a partnery, např. alternativní sociální projekty, neformální vzdělavatele, mezigenerační propojení
- 1.1.3. Realizace ročních koordinovaných osvětových kampaní
- 1.1.4. Realizace aktivit zaměřených na návštěvníky přírody
- 1.1.5. Podpora aktivit zaměřených na rodiny s dětmi (přímo i skrze mateřská a rodinná centra, ...)
- 1.1.6. Realizace aktivit zaměřených na odbornou veřejnost (především v oblasti životního prostředí a zemědělství)

### 1.2. Zaměření EVVO na praxi, terén, místo

- 1.2.1. Zapojování veřejnosti do praktických projektů v ochraně přírody
- 1.2.2. Využívání principů místně zakotveného učení a učení venku v aktivitách EVVO
- 1.2.3. Využívání interpretace místního dědictví v rozvoji ekologicky šetrného cestovního ruchu

### 1.3. Využití veřejného sektoru jako příkladu dobré praxe

- 1.3.1. Vzdělávání pracovníků veřejného sektoru v oblasti environmentálně šetrného provozu
- 1.3.2. Posilování proenvironmentálních opatření ve veřejném sektoru (veřejná správa, školství, zdravotnictví)
- 1.3.3. Propagace a sdílení environmentálních opatření veřejného sektoru

### 1.4. Podpora integrace principů EVVO do výuky ve školách

- 1.4.1. Podpora škol ze strany SEV při realizaci EVVO v praxi poskytováním metodických materiálů, poradenstvím, publikací příkladů dobré praxe
- 1.4.2. Metodická podpora při aktualizacích ŠVP s ohledem na začlenění EVVO
- 1.4.3. Příprava modelových projektů dlouhodobé spolupráce SEV a škol, včetně víceletých vzdělávacích cyklů
- 1.4.4. Motivace škol k realizaci dlouhodobých vzdělávacích programů
- 1.4.5. Zahrnutí principů EVVO do celé činnosti školy, aktivity z oblasti EVVO realizované v rámci školních družin a volnočasových kroužků
- 1.4.6. Postupné snižování podílu denních programů EVVO v realizaci EVVO na školách, omezení denních programů EVVO na vybraná témata vyžadující speciální prostředí, pomůcky, kompetence lektorů
- 1.4.7. Posilování zapojení pedagogů do realizace programů EVVO



Foto: Středisko ekologické výchovy Libereckého kraje

## 2. KVALITA A AKTUÁLNOST

### 2.1. Kvalitní služby využívající aktuální metody

- 2.1.1. Zavedení sdíleného systému vzdělávání v oblasti lektorských i osobnostních kompetencí a posílení komunikace mezi aktéry EVVO
- 2.1.2. Monitorování aktuálních metod a směrů environmentálního vzdělávání a jejich implementace do nabídky vzdělávání
- 2.1.3. Podpora implementace nových vzdělávacích směrů, hledání nových cest
- 2.1.4. Podpora stáží, mentoringu, výměny zkušeností mezi subjekty EVVO

### 2.2. Využívání aktuálních a ověřených dat o stavu životního prostředí a environmentálních problémech v LK, ČR i globálních

- 2.2.1. Využívání aktuálních a ověřených dat o stavu životního prostředí a environmentálních problémech v LK, ČR i globálních ve vzdělávacích aktivitách
- 2.2.2. Zajištění/zprostředkování přístupu veřejnosti k aktuálním pravdivým informacím o stavu ŽP

### 2.3. Zvyšování kvality vzdělávacích aktivit prostřednictvím evaluace a propagace příkladů dobré praxe

- 2.3.1. Vytváření a publikace regionální databáze příkladů dobré praxe v různých oblastech a na různých úrovních, zprostředkování kontaktů
- 2.3.2. Cílená propagace a oceňování příkladů dobré praxe ze strany veřejné správy, SEV, sítí atd.
- 2.3.3. Podpora evaluací účinnosti aktivit environmentální výchovy a následné implementace výsledků



Foto: KÚLK

## 3. INFRASTRUKTURA

### 3.1. EVVO je dostupná v celém území Libereckého kraje

- 3.1.1. Zohledňování vazby na lokální souvislosti při podpoře akcí
- 3.1.2. Vyhledávání strategických partnerů a podpora jejich klíčových personálních kapacit na celém území Libereckého kraje, zejména v oblastech s podprůměrnou nabídkou EVVO
- 3.1.3. Snižování potřeby cestování škol za poskytovateli EVVO

### 3.2. Kapacita služeb EVVO odpovídá potřebám obyvatel a institucí

- 3.2.1. Zvyšování kapacity systému EVVO prostřednictvím nástrojů samovzdělávání (naučné stezky, programy, publikace, ...)
- 3.2.2. Podpora prezentace široce uplatnitelných příkladů dobré praxe v oblasti ŽP
- 3.2.3. Zvyšování podílu pedagogů na realizaci EVVO ve školách a tím zvyšování efektivity poskytovatelů služeb, modifikace práce se školami směrem k vyššímu zapojení pedagogů, podpora jejich samostatné činnosti a vzájemné spolupráce
- 3.2.4. Zvyšování kapacity systému EVVO prostřednictvím terénních aktivit a učení venku (bez potřeby zázemí)

### 3.3. Rozvoj zázemí nezbytného pro realizaci kvalitních vzdělávacích aktivit

- 3.3.1. Maximální využití stávající infrastruktury poskytovatelů EVVO. Budování nových objektů v případě významných regionálních vazeb a kombinace více účelů (například Domy přírody)
- 3.3.2. Podpora realizace pobytových vzdělávacích programů
- 3.3.3. Podpora materiálního zázemí a vybavení poskytovatelů EVVO, včetně škol specifického pro EVVO
- 3.3.4. Podpora kofinancování národních a evropských projektů EVVO z Dotačního fondu Libereckého kraje

### 3.4. Propojení jednotlivých aktérů v oblasti EVVO do funkčního systému

- 3.4.1. Inovace internetového portálu Ekovychovalk.cz pro splnění účelu komunikace mezi poskytovateli EVVO navzájem a směrem k vnějším subjektům a zajištění jeho rozvoje a aktuálnosti
- 3.4.2. Využití Geoportálu Libereckého kraje pro prezentaci dat z oblasti životního prostředí



Foto: Geopark Ralsko

## 4. SPOLUPRÁCE

### 4.1. Rozvoj regionálních sítí a spolupráce

- 4.1.1. Rozvoj činnosti Poradní skupiny pro EVVO v Libereckém kraji
- 4.1.2. Podpora a propagace spolupráce mezi školami, obcemi a místní komunitou
- 4.1.3. Realizace společných projektů poskytovatelů EVVO
- 4.1.4. Vytvoření platformy pro vzájemnou výměnu zkušeností a inspirací mezi poskytovateli EVVO, včetně těch do sítí dosud nezapojených (Junák, MOP, DDM, ČSOP)
- 4.1.5. Mezioborová spolupráce mezi EVVO a hospodářskou sférou (zemědělství, lesnictví, cestovní ruch, podnikatelé) spočívající v zavádění proenvi opatření a jejich propojení s EVVO aktivitami
- 4.1.6. Spolupráce mezi poskytovateli EVVO a pedagogickým školstvím (zejména TUL) v rámci přípravy studentů pedagogických oborů i zvyšování kvalifikace poskytovatelů EVVO
- 4.1.7. Podpora komunitních projektů v oblasti životního prostředí a zemědělství

### 4.2. Rozvoj nadregionálních a mezinárodních sítí a spolupráce

- 4.2.1. Zapojení se do celostátních sítí a organizací, podpora jejich implementace v Libereckém kraji
- 4.2.2. Zapojení organizací do nadregionálních a mezinárodních projektů a programů

### 4.3. Zapojení veřejného sektoru do EVVO

- 4.3.1. Propojení EVVO se vzdělávacím systémem prostřednictvím odborů školství ORP
- 4.3.2. Spolupráce s MŽP a MŠMT na rozvoji EVVO prostřednictvím SSEV Pavučina s podporou Libereckého kraje
- 4.3.3. Zapojení dalších veřejných subjektů do EVVO (muzea, galerie, knihovny a další)
- 4.3.4. Spolupráce SEV a orgánů ochrany přírody při využití, návrhu a realizaci vzdělávacího obsahu chráněných přírodních fenoménů
- 4.3.5. Veřejná správa podporuje a využívá kapacitu neziskového sektoru



Foto: Středisko ekologické výchovy Libereckého kraje

# INDIKÁTORY

Indikátory slouží k objektivnímu vyhodnocení plnění koncepce. Při jejich konstrukci byl kladen důraz zejména na udržitelnost a efektivitu jejich zjišťování a vyhodnocování. Nebudou sledovány parametry, které nelze v rámci plnění koncepce aktivně ovlivnit. Část indikátorů bude sledována na úrovni ORP a kraje, část pouze na úrovni krajské.

## Zdroje dat:

### Internetový portál Ekovychovalk.cz

Budou vyhodnocována data publikovaná na hlavním informačním portálu EVVO v Libereckém kraji. Portál bude za tímto účelem strukturován a postupně modernizován, aby umožnil automatizované vyhodnocení dat. Využití internetového portálu pro sledování indikátorů bude předcházet optimalizace jeho struktury, propagace poskytovaných služeb a motivace poskytovatelů EVVO k jeho dlouhodobému využívání. Přínosem pro participující poskytovatele bude vedle nabídky aktuálních informací z oblasti EVVO možnost propagace organizace a jejích aktuálních aktivit.

### Reporty klíčových poskytovatelů EVVO v LK

Mezi klíčové poskytovatele budou zařazeny příspěvkové organizace Libereckého kraje poskytující EVVO a regionální partneři. Náklady na zpracování dat jsou součástí podpory Libereckého kraje.

### Vlastní činnost resortu životního prostředí a zemědělství LK a cílené dotazy

Data přímo vycházejí z činnosti resortu ŽPZ, případně jsou zjišťována cílenými dotazy na spolupracující subjekty. Data pořizuje resort ŽPZ, případně jejich pořízení může delegovat na klíčové poskytovatele EVVO.



Foto: KÚLK

## Přehled indikátorů

č. indikátor	SO	zdroj	LK	ORP	popis a význam
1 počet subjektů podílejících se na realizaci KEVVO 2021+	1.1. 3.1. 3.4.	Ekovychovalk.cz	X	X	Přírůst indikátoru reflektuje princip rozšiřování EVVO mezi co nejširší spektrum poskytovatelů za účelem oslovení široké vrstvy obyvatel a návštěvníků Libereckého kraje. Kritériem je přihlášení poskytovatele k naplňování KEVVO 2021+ a prezentace poskytovatele na portálu EKOVCYOVALK.
2 počet akcí pro jiné cílové skupiny než školy naplňující KEVVO 2021+	1.1. 3.1. 3.4.	Ekovychovalk.cz	X	X	Přírůst indikátoru reflektuje horizontální rozšiřování EVVO aktivit mezi cílové skupiny. Kritériem je přihlášení poskytovatele k naplňování KEVVO 2021+ a prezentace akce na portálu EKOVCYOVALK.
3 počet organizací participujících v systému vzdělávání	2.1.	Ekovychovalk.cz	X		Přírůst indikátoru reflektuje sdílení nabídky vzdělávání poskytovatelů EVVO mezi organizacemi. Jsou započítány organizace nabízející vzdělávací akce pro poskytovatele EVVO.
4 počet akcí v systému vzdělávání	2.1.	Ekovychovalk.cz	X		Přírůst indikátoru reflektuje nabídku vzdělávání poskytovatelů EVVO.
5 počet nových „vzdělávacích“ opor prezentovaných na portálu Ekovychovalk.cz	3.2.	Ekovychovalk.cz	X		Přírůst indikátoru reflektuje nárůst nabídky metodických materiálů, vzorových programů, pomůcek pro vzdělávání, naučných stezek, a tím zvyšování kapacity systému EVVO.
6 počet příkladů dobré praxe publikovaných na portálu Ekovychovalk.cz	1.2. 1.4. 2.3.	Ekovychovalk.cz	X		Přírůst indikátoru reflektuje zvyšování účinnosti EVVO. Do hodnocení jsou zahrnuté příklady dobré praxe zaměřené na praxi, terén, místo, integraci principů EVVO v činnosti škol a celoškolní pojetí EVVO ve školách.
7 počet evaluací publikovaných na portálu Ekovychovalk.cz	2.3.	Ekovychovalk.cz	X		Přírůst indikátoru reflektuje důraz poskytovatelů na kvalitu poskytovaných služeb. Do hodnocení jsou zahrnuty evaluace prezentované na portálu EKOVCYOVALK z důvodu dostupnosti dat a motivace ostatních organizací k následování.
8 návštěvnost rozcestníku pro ekoporadenství na portálu Ekovychovalk.cz	2.2.	Ekovychovalk.cz	X		Přírůst indikátoru reflektuje úroveň propagace a využitelnosti portálu. Indikátor bude sledován v případě, že bude rozcestník na portálu zřízen.
9 podíl programů EVVO zaměřených na praxi, terén, místo nabízených klíčovými poskytovateli EVVO	1.2.	reporty klíčových partnerů	X	X	Přírůst indikátoru reflektuje zaměření poskytovatelů EVVO na směry vzdělávání upřednostňované koncepcí. Při sledování na úrovni ORP je hodnoceno dle uvedeného místa činnosti poskytovatele.
10 podíl programů EVVO zaměřených na praxi, terén, místo realizovaných klíčovými poskytovateli EVVO	1.2.	reporty klíčových partnerů	X	X	Přírůst indikátoru reflektuje zaměření poskytovatelů a respondentů na směry vzdělávání upřednostňované koncepcí. Při sledování na úrovni ORP je hodnoceno dle původu účastníků.
11 počet účastníků vícedenních vzdělávacích programů (pobytových i vícedenních nepobytových)	3.3.	reporty klíčových partnerů	X	X	Přírůst indikátoru reflektuje návštěvnost koncepcí preferovaných forem vzdělávacích programů. Při sledování na úrovni ORP je hodnoceno dle původu účastníků.
12 počet osobodní vícedenních vzdělávacích programů	3.3.	reporty klíčových partnerů	X	X	Přírůst indikátoru reflektuje celkový objem koncepcí preferovaných forem vzdělávacích programů. Při sledování na úrovni ORP je hodnoceno dle původu účastníků.
13 počet projektů realizovaných minimálně 2 subjekty EVVO	4.1.	reporty klíčových partnerů	X		Přírůst indikátoru reflektuje míru spolupráce mezi poskytovateli EVVO.
14 počet strategických lokálních partnerů	3.1.	resort ŽPZ LK	X	X	Přírůst indikátoru reflektuje zapojení poskytovatelů EVVO do systému financování klíčových partnerů.
15 počet setkání PS EVVO, počet účastníků setkání PS EVVO	4.1.	resort ŽPZ LK	X		Přírůst indikátoru reflektuje zapojení poskytovatelů EVVO do určování rozvoje EVVO v Libereckém kraji.
16 realizace výroční konference KEVVO 2021+, počet účastníků	4.1.	resort ŽPZ LK	X		Přírůst indikátoru reflektuje sdílení aktuálního dění v EVVO v Libereckém kraji.
17 počet organizací participujících v sítích MRKEV, Mrkvička, Ekoškola, Pavučina...	4.2.	STŘEVLIK, ZOO - SEV DIVIZNA, SSEV Pavučina	X	X	Přírůst indikátoru reflektuje zájem organizací v Libereckém kraji o zapojení se do nadregionálních a mezinárodních programů EVVO.
18 počet Pavučinou certifikovaných poskytovatelů EVVO	2.3.	SSEV Pavučina	X		Přírůst indikátoru reflektuje zájem poskytovatelů EVVO o zvyšování kvality i vlastní míru zvyšování kvality EVVO.
19 výše finanční podpory z rozpočtu LK a obcí na činnost poskytovatelů EVVO	4.3.	resort ŽPZ LK, cílené dotazy	X	X	Přírůst indikátoru reflektuje míru finanční podpory alokované na EVVO.
20 výše finanční podpory z rozpočtu LK a obcí na činnost NNO v oblasti EVVO	4.3.	resort ŽPZ LK, cílené dotazy	X	X	Přírůst indikátoru reflektuje míru finanční podpory neziskových organizací působících v EVVO.
21 počet zaměstnanců veřejného sektoru participujících na realizaci EVVO	4.3.	resort ŽPZ LK, cílené dotazy	X		Přírůst indikátoru reflektuje podporu veřejného sektoru pro EVVO.
22 počet subjektů veřejného sektoru propagujících svá proenvi opatření, počet konkrétních propagovaných proenvi opatření	1.3.	resort ŽPZ LK, cílené dotazy	X		Přírůst indikátoru reflektuje využití finančně nenáročného nástroje EVVO, který dosahuje k velmi široké cílové skupině.
23 návštěvnost Geoportálu LK	2.2.	resort ŽPZ LK	X		Přírůst indikátoru reflektuje zájem veřejnosti o data z oblasti životního prostředí na regionální úrovni a zároveň míru úspěšnosti propagace.



# Přehled indikátorů dle strategických oblastí

ÚČINNÉ NÁSTROJE A DOPADY	KVALITA A AKTUÁLNOST	INFRASTRUKTURA	SPOLUPRÁCE
<p><b>EVVO oslovuje širokou vrstvu obyvatel a institucí, včetně těch s nižší environmentální senzitivitou</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>počet subjektů podílejících se na realizaci KEVVO 2021+</li> <li>počet akcí pro jiné cílové skupiny než školy naplňující KEVVO 2021+</li> </ul>	<p><b>Kvalitní služby využívající aktuální metody</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>počet organizací participujících v systému vzdělávání</li> <li>počet akcí v systému vzdělávání</li> </ul>	<p><b>EVVO je dostupná na celém území Libereckého kraje</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>počet strategických lokálních partnerů</li> <li>počet subjektů podílejících se na realizaci KEVVO 2021+ podle ORP (nebo okresů)</li> <li>počet akcí naplňujících KEVVO 2021+ podle ORP (nebo okresů)</li> </ul>	<p><b>Rozvoj regionálních sítí a spolupráce</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>počet setkání PS EVVO</li> <li>počet účastníků setkání PS EVVO</li> <li>realizace výroční konference KEVVO 2021+, počet účastníků</li> <li>počet projektů realizovaných minimálně 2 subjekty EVVO</li> </ul>
<p><b>Zaměření EVVO na praxi, terén, místo</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>podíl programů EV zaměřených na praxi, terén, místo nabízených klíčovými poskytovateli EVVO</li> <li>podíl programů EV zaměřených na praxi, terén, místo realizovaných klíčovými poskytovateli EVVO</li> <li>počet příkladů dobré praxe publikovaných na Ekovychovalk.cz</li> </ul>	<p><b>Využívání aktuálních a ověřených dat o stavu životního prostředí a environmentálních problémech v LK, ČR i globálních</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>návštěvnost Geoportálu LK</li> <li>návštěvnost webu Ekovychovalk.cz – rozcestníku pro ekoporadenství</li> </ul>	<p><b>Kapacita služeb EVVO odpovídá potřebám obyvatel a institucí</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>počet nových „vzdělávacích“ opor prezentovaných na Ekovychovalk.cz (ke stažení, případně u prodáváných oznámených)</li> </ul>	<p><b>Rozvoj nadregionálních sítí a spolupráce</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>počet organizací participujících v sítích MRKEV, Mrkvička, Ekoškola, SSEV PAVUČINA, případně dalších</li> </ul>
<p><b>Využití veřejného sektoru jako příkladu dobré praxe</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>počet subjektů veřejného sektoru propagujících svá proenvi opatření</li> <li>počet konkrétních propagovaných opatření</li> </ul>	<p><b>Zvyšování kvality vzdělávacích aktivit prostřednictvím evaluace a propagace příkladů dobré praxe</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>počet příkladů dobré praxe prezentovaných na Ekovychovalk.cz</li> <li>počet SSEV Pavučina certifikovaných poskytovatelů EVVO</li> <li>počet evaluací publikovaných na Ekovychovalk.cz</li> </ul>	<p><b>Rozvoj zázemí nezbytného pro realizaci kvalitních vzdělávacích aktivit</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>počet účastníků vícedenních vzdělávacích programů (pobytových i vícedenních nepobytových)</li> <li>počet osobodní vícedenních vzdělávacích programů</li> </ul>	<p><b>Zapojení veřejného sektoru do EVVO</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>výše finanční podpory z rozpočtu LK a obcí na činnost poskytovatelů EVVO</li> <li>výše finanční podpory z rozpočtu LK a obcí na činnost NNO v oblasti EVVO</li> <li>počet zaměstnanců veřejného sektoru participujících na realizaci EVVO</li> </ul>
<p><b>Podpora integrace principů EVVO do výuky ve školách</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>počet příkladů dobré praxe publikovaných na Ekovychovalk.cz</li> </ul>		<p><b>Propojení jednotlivých aktérů v oblasti EVVO do funkčního systému</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>počet subjektů a akcí zapojených do realizace KEVVO</li> </ul>	

# PŘEHLED ZDROJŮ PRO REALIZACI EVVO

## Lokální zdroje

- **Rozpočty místních samospráv**
  - Dotační programy místních samospráv
  - Přímá podpora místních samospráv
  - Podpora příspěvkových organizací měst a obcí – jedná se zejména o finanční prostředky poskytované školským zařízením – mateřským a základním školám a DDM; jsou využitelné pro praktickou realizaci EVVO, případně na kofinancování projektů z regionálních, národních a mezinárodních zdrojů; jedním ze směrů koncepce je vzdělávání pedagogů a následně využití jejich kapacity pro zahrnutí EVVO do běžné činnosti škol
  - Zdroje alokované na provedení opatření ve veřejném sektoru – při vhodné propagaci mohou mít vysoký environmentálně vzdělávací dopad
- **Podpora od místních firem**
- **Dobrovolnická činnost**
- **Individuální dárcovství (např. rodiče, popř. další podporovatelé školy)**
- **MAP rozvoje vzdělávání** – potenciál pro rozvoj vzdělávacích směrů zahrnujících prvky EVVO, např. místně zakotvené učení

## Regionální zdroje

- **Dotační fond Libereckého kraje**
  - Podpora EVVO
  - Podpora činnosti zájmových kroužků z oblasti ŽPZ
  - Podpora předcházení vzniku odpadů
- **Podpora akcí realizovaných za spolupráce LK a místních subjektů**
- **Podpora krajských příspěvkových organizací**
- **KAP rozvoje vzdělávání** – podpora začleňování polytechnického vzdělávání do škol (součástí polytechnického vzdělávání je i EVVO)
- **Nadace Ivana Dejerala** - [Program ekologické výchovy dětí](#) - administrativně nenáročná podpora drobnějších projektů EVVO

## Národní zdroje

- **Národní program Životní prostředí**
  - [Program na podporu projektů NNO působících v oblasti ochrany ŽP a udržitelného rozvoje](#)
  - [Přírodní zahrady](#) – program určený pro vytváření vhodného prostředí pro realizaci EVVO ve školách a SEV; široce využívaný, administrativně nenáročný program
  - [Národní síť EVVO](#) – administrativně nenáročný program podpory poskytovatelů EVVO, v LK plošně využíváný; jedná se o relativně menší objem financí vázaný na realizaci blokových a pobytových programů EVVO
  - [Piliře EVVO](#) – program pro podporu environmentálního vzdělávání využitelný na financování projektů nadregionální a celostátní úrovně
  - [Zlepšení funkčního stavu zeleně ve městech a obcích](#) – program zaměřený na zakládání ploch zeleně a doprovodných vodních prvků; environmentálně vzdělávací prvky jsou podporované jako doprovodné aktivity
  - Investiční obnova SEV – připravovaný investiční program pro stávající SEV určený na rekonstrukce a vybavení objektů; předpokládaná realizace v Programovém období EU 2021–2027
- **Agentura ochrany přírody a krajiny ČR**
  - [Program péče o krajinu](#) – program zaměřený na praktická opatření podporující zvláště chráněné druhy a ZCHÚ; využitelný pro praktická opatření, včetně jejich vzdělávacího aspektu
  - [Program Dům přírody](#) – program zaměřený na realizaci a podporu provozu návštěvnických středisek CHKO; hlavní náplní činnosti domů přírody je EVVO
- **Podpora od MŽP prostřednictvím SSEV Pavučina** – prostřednictvím dlouhodobé smlouvy je podporováno zvyšování kvality realizace EVVO, je realizováno vzdělávání lektorů (semináře, stáže, mentoring, veletrh vzdělávacích programů, certifikace poskytovatelů, vzdělávání veřejné správy)
- **OPVVV a jeho nástupce OPJAK (resort MŠMT)**
  - [Šablonové granty MŠMT](#) – podpora realizace vzdělávání pedagogů, realizace projektových dnů ve školách a mimo školy, tandemové vzdělávání, zapojení externích expertů do činnosti školy; jsou využitelné i pro akce s tematikou EVVO; součástí OPVVV jsou i šablonové granty pro neformální vzdělavatele z řad NNO – vzdělávání lektorů, tandemová výuka, stáže, mentoring; pro své členy garantuje SSEV Pavučina
- **MŠMT** – podpora neformálních vzdělavatelů z řad NNO – grantový program [Podpora NNO v oblasti práce s dětmi a mládeží](#), možno využít i pro EVVO
- [Program ÉTA Technologické agentury ČR](#) – program směřující do oblasti vědy a výzkumu, ideální pro spolupráci s akademickým sektorem, možné inovace v rámci EVVO
- **Nadace ČEZ, Lesy ČR, s. p.** – individuální podpora projektů, lesní pedagogika

## Mezinárodní zdroje

- [Life+](#)
- **Programy přeshraniční spolupráce ČR-Sasko, ČR-Polsko** – v Programovém období EU 2021–2027 se opět počítá s podporou EVVO; podmínkou bude úzká přeshraniční spolupráce a přeshraniční dopad projektů
- [Erasmus](#) – podpora mobility akademického sektoru – program využitelný zejména ve spolupráci s akademickým sektorem pro vzdělávání a inovace v oblasti EVVO
- [Německá spolková nadace pro životní prostředí \(DBU\)](#) – umožňuje realizaci společných česko-německých programů pro inovace ve vztahu k životnímu prostředí a EVVO
- [Fondy EHP a Norska](#) – podpora zahrnuje oblast životního prostředí a EVVO

LIBERECKÝ KRAJ, RESORT ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A ZEMĚDĚLSTVÍ

---

2021